

PM 2006 RVII (325-4489/2005)

Handbok för trygghetsvandringar ökar säkerheten

Skrivelse från Ann-Katrin Åslund (fp)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen om Handbok för trygghetsvandringar ökar säkerheten av Ann-Katrin Åslund (fp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Ann-Katrin Åslund (fp) föreslår i en skrivelse (*bilaga*) från den 23 november 2005 att kommunstyrelsen skyndsamt tar fram en manual för trygghetsvandringar för att underlätta stadsdelarnas och andra aktörers arbete för att öka tryggheten i stadens utemiljöer. Skrivelsen beskriver vad en trygghetsvandring är och att den bygger på synen att det är de boende och verksamma i ett område som har den största kunskapen om sin närmiljö.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Stadsledningskontoret delar bedömningen att trygghetsvandringar förebygger våldsbrott och ökar säkerheten i staden. Kontoret ser dock inte att det ligger inom kommunstyrelsens uppdrag att ta fram manualer av den typ skrivelsen åsyftar. Stadsledningskontoret anser att det operativa ansvaret för trygghetsvandringar bör åligga stadsdelsnämnderna, och stadsdelsnämnderna bör enligt kontoret fortsätta det arbete som redan pågår.

Socialtjänstnämnden delar uppfattningen att det är angeläget att skapa en trygg utemiljö i staden för att förebygga våldsbrott. Nämnden hänvisar till den manual för trygghetsvandringar som tagits fram i Göteborg och som bör kunna användas även i Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden hänvisar bl.a. till "Bo tryggt 05", en handbok i tryggt boende som utvecklats av polismyndigheten i Stockholms län tillsammans med forskare från KTH och Chalmers. Nämnden tar också upp det samarbete om trygghet och attraktivitet i området Kungens Kurva-Skarholmen som Stockholms stad och Huddinge kommun haft sedan länge. Nämnden anser att trygghetsvandringar är en bra metod att samla olika aktörer men att det operativa ansvaret bör ligga på stadsdelsnämnderna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd har inga invändningar mot trygghetsvandringar som metod, men ifrågasätter om trygghetsfrågorna kan frikopplas från andra frågor om drift och underhåll av parker och andra stadsrum. Nämnden anser att trygghetsfrågorna är centrala i arbetet med en parkplan och att det är i detta sammanhang frågorna bäst belyses.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att trygghetsvandringar är en bra metod för att identifiera otrygga platser/stråk och formulera åtgärder till förbättringar. Nämnden anser att det är bra att en handbok tas fram.

Skärholmens stadsdelsnämnd har organiserat trygghetsvandringar under de senaste fyra åren. En manual skulle enligt nämnden vara till stor hjälp och den manual Göteborg har utarbetat kan användas som utgångspunkt.

Mina synpunkter

Trygghet och säkerhet i det offentliga rummet är en prioriterad fråga i staden. Förslaget till Stockholms nya brottsförebyggande program, som kommer att fastställas under våren, har som övergripande mål att minska antalet brott och reducera skadeverkningarna av brott. Trygghetsvandringar är en åtgärd som stämmer väl in i detta sammanhang och även med uppdraget i budget 2006 att staden ska erbjuda en trygg och vacker stadsmiljö. Trygghetsvandringar och liknande insatser för att identifiera och åtgärda otrygga platser används redan idag i flera stadsdelar. Metoden ger goda möjligheter att öka trygghet och säkerhet. I förslaget till brottsförebyggande program slås fast ett antal övergripande målsättningar som de respektive nämnderna och bolagen sedan ska bryta ned till konkreta åtaganden. Trygghetsvandringar är ett exempel på en sådan möjlig åtgärd. Att arbeta med en manual är en bra metod för att vidareutveckla och systematisera arbetet med trygghetsskapande åtgärder. Den manual som Göteborg tagit fram innehåller en checklista samt konkreta råd och tips för hur trygghetsvandringar ska genomföras.

Jag delar den uppfattning som flera av remissinstanserna för fram, att stadsdelsnämnderna är den nivå som har det operativa ansvaret och själva kan utforma de insatser och metoder som bäst passar de lokala behoven. Lokalkännedomen ger den bästa kunskapen om vilka platser som upplevs som trygga respektive mindre trygga. Jag uppmanar stadsdelsnämnderna att fortsätta det aktiva arbete som redan pågår och i det arbetet ta till sig goda exempel, som t.ex. en manual för trygghetsvandringar.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen om Handbok för trygghetsvandringar ökar säkerheten av Ann-Katrin Åslund (fp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Stockholm den 27 april 2006

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. att uppdraga åt SLK att ta fram en manual för trygghetsvandringar för att underlätta stadsdelarnas och andra aktörers arbete för att öka tryggheten i stadens utemiljöer
2. att därutöver anföras

Trygghetsvandringar är en bra arbetsmetod för att upptäcka, åtgärda och förebygga otrygghet i det offentliga rummet. Även om metoden i dag används av flera stadsdelar, finns det många delar av Stockholm där trygghetsvandringar aldrig genomförts och där erfarenhet och rutiner saknas.

Även om det operativa ansvaret för trygghetsvandringar ligger på stadsdelsnivå, finns det en rad fördelar med att utarbeta en manual för trygghetsvandringar centralt i staden. Dels sparas mycket administrativt arbete om staden tar fram en manual i stället för 18 olika. Dels kan manualen väcka intresse i de stadsdelar där trygghetsvandringar ännu är en oprövad metod. Dessutom ger en gemensam manual ökade förutsättningar för att utbyta metoder och erfarenheter av trygghetsvandringar mellan stadsdelarna.

Stadsledningskontoret bör därför få i uppdrag att ta fram en manual för trygghetsvandringar att använda i stadsdelarnas och andra aktörers arbete för en tryggare stad.

ÄRENDET

Ann-Katrin Åslund (fp) föreslår i en skrivelse (*bilaga*) från den 23 november 2005 att kommunstyrelsen skyndsamt tar fram en manual för trygghetsvandringar för att underlätta stadsdelarnas och andra aktörers arbete för att öka tryggheten i stadens utemiljöer. Skrivelsen beskriver vad en trygghetsvandring är och att den bygger på synen att det är de boende och verksamma i ett område som har den största kunskapen om sin närmiljö.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen. Stadsledningskontorets yttrande har beretts av välfärd och utbildningsavdelningen i samverkan med infrastrukturavdelningen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2006 är i huvudsak av följande lydelse.

Flera stadsdelar arbetar redan idag med trygghetsvandringar, något som stämmer väl med uppdraget i budget 2006 att erbjuda en trygg och vacker stadsmiljö. Stadsledningskontoret delar bedömningen att trygghetsvandringar förebygger våldsbrott och ökar säkerheten i staden.

Socialtjänstnämnden och Skärholmens stadsdelsnämnd lyfter i sina remissvar fram den manual för trygghetsvandringar som tagits fram i Göteborg. Stadsledningskontoret anser att Stockholm bör kunna använda sig av det arbete som gjorts i Göteborg.

Stadsledningskontoret anser att en trygghetsmanual skulle kunna underlätta arbetet med att systematiskt öka tryggheten i staden. Stadsledningskontoret ser dock inte att det ligger inom kommunstyrelsens uppdrag att ta fram manualer av den typ som här åsyftas.

Stadsledningskontoret delar stadsbyggnadsnämndens uppfattning att det operativa ansvaret för trygghetsvandringar bör åligga stadsdelsnämnderna. Det är de boende och verksamma i stadsdelarna som har den största kunskapen om sin närmiljö. Lokalkännedomen gör att man vet vilka platser som upplevs som trygga respektive mindre trygga och varför det är så. Stadsledningskontoret uppmanar stadsdelsnämnderna att fortsätta det arbete som redan pågår samt att använda sig av den manual som Göteborgs stad tagit fram.

Socialtjänstnämnden beslöt den 14 februari 2006 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar Ann-Katrin Åslunds (fp) uppfattning att det är angeläget att skapa en trygg utemiljö i staden för att förebygga våldsbrott. Trygghetsvandringar, som i vissa fall också benämns kvalitetsvandringar, är en insats som kommit att användas i många av stadens lokala brottsförebyggande råd. Syftet med vandringarna är flera, men främst att inventera ett geografiskt områdes fysiska utformning och behov av förbättringar. Det kan gälla såväl skötsel och underhåll som om- och nybyggnation.

De trygghetsvandringar som genomförts och genomförs i staden men även i länet, har utformats på olika sätt. Vissa har syftet att vara en del av ett områdes probleminventering med efterföljande uppföljning dvs. att ytterligare trygghetsvandring genomförs i samma område för att kontrollera att brister åtgärdats. Andra trygghetsvandringar har som huvudsyfte att engagera

boende och skapa nätverk i ett avgränsat bostadsområde. Trygghetsvandringarna sker också med fokus på olika gruppers utsatthet, barn, funktionshindrade, kvinnor etc.

Trygghetsvandringar utförs dels av enbart tjänstemän på stadsdelsförvaltningar, polisen och markägare/fastighetsägare men också tillsammans med de boende inom ett område.

Genomförandet av trygghetsvandringar underlättas av att det finns en genomförande- och dokumentationsmanual. Den manual som Göteborg har tagit fram är alldeles utmärkt och man bör kunna använda denna även i Stockholm. Manualen finns tillgänglig på Internet, www.tryggaremanskligare.goteborg.se.

Manualen innehåller råd, tips och checklista för trygghetsvandringar. I manualen föreslås att man ser på den fysiska miljön ur fyra perspektiv: skötsel och underhåll, bebyggelsens och olika anläggningars utformning, stadsplanens utformning och det mänskliga livet. Vidare bör man vandra i både ljus och mörker. Området för trygghetsvandringen bör vara geografiskt avgränsat. Man bör se på brottsstatistik för området. Såväl invånare, de som arbetar i området som ansvariga parter exempelvis kommunala förvaltningar, privata markägare, polisen m.fl. bör delta i trygghetsvandringen.

Sammantaget instämmer förvaltningen i Ann-Katrin Åslunds (fp) bedömning att trygghetsvandringar förebygger våldsbrott och ökar säkerheten i staden. Stockholm bör kunna använda sig av det arbete som gjorts i Göteborg med att ta fram en manual för trygghetsvandringar.

Stadsbyggnadsnämnden beslöt den 23 februari 2006 att som svar på remissen överlämna och återropa kontorets tjänsteutlåtande.

Stadsbyggnadsförvaltningens tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret arbetar idag på olika sätt för att stärka tryggheten i det offentliga rummet. ”*Bo Tryggt 05*” är en handbok i tryggt boende, utvecklad av polismyndigheten i Stockholms län tillsammans med forskare från KTH och Chalmers. Kontoret har medverkat i en referensgrupp under framtagandet av handboken. Ambitionen är att handboken ska vara lätt att använda och vara anpassad till olika skeden av planering, byggande och förvaltning. Handboken innehåller även anvisningar om trygghetsvandringar. Norra Station och Beckomberga sjukhusområde är exempel på större programarbeten där handboken har prövats.

Stockholms stad och Huddinge kommun har under en längre tid samarbetat kring en del sakfrågor som rör utvecklingen i området *Kungens Kurva – Skärholmen*. En särskild trygghetsgrupp har bildats med representanter från Stockholms stad och Huddinge kommun. Gruppen har bland annat anlitat professor Bo Grönlund för att få en översiktlig inventering av vad man kan göra för att öka tryggheten och attraktiviteten i området. Bo Grönlunds resultat har presenterats på en stor konferens ”Vision för Kungens Kurva – Skärholmen” hösten 2005.

Trygghetsaspekten fångas även in när staden använder sociotopmodellen. Genom att i programskedet intervjua boende och exempelvis förskolepedagoger kan staden kartlägga trygga respektive otrygga platser

I Göteborg har ”gäturer med checklistor” använts för trygghetsvandringar, bl. a. i stadsdelen Tynnered. Enligt utvärderingar¹ har vandringarna givit ett relativt gott resultat och metoden prövas även i andra stadsdelar i Göteborg. Det viktigaste resultatet är att de boende och de som är ansvariga för den byggda miljön i stadsdelen har börjat samtala med varandra. Trygghetsvandringarna är ett bra exempel på hur nätverksbyggande på det lokala planet såväl som med den centrala kommunnivån kan stärkas, samtidigt som otydliga ansvarsförhållanden kan undanröjas och brister åtgärdas.

Kontoret anser att trygghetsvandringar är en bra metod att samla olika aktörer, såväl boende, föreningar, verksamma som staden lokalt och centralt. Utöver konkreta åtgärder i den offentliga miljön, kan vandringar *i sig* även skapa en ökad känsla av trygghet genom att individer med olika

---

¹ Klarqvist, Björn, *Inga enkla grejer*, Trygghet och mänsklighet som brottsförebyggande projekt. Tryggare och Mänskligare Göteborg, Chalmers Arkitektur, tema stadsbyggnad, 2004.

bakgrund har möjlighet att träffas. Ett systematiskt arbete med trygghetsvandringar inom staden skulle vara till nytta för kontorets arbete på områdesnivån och i programarbeten respektive detaljplaner. Det operativa ansvaret för trygghetsvandringar bör åligga stadsdelsnämnderna. Ett eventuellt genomförande och utformning av metoden bör diskuteras inom ramen för stadens övergripande trygghetsarbete.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 16 februari 2006 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga invändningar mot trygghetsvandringar som metod eller mot en centralt framtagen manual för sådana. Det kan dock ifrågasättas om trygghetsfrågorna kan frikopplas från alla andra frågor om drift och underhåll av parker och andra stadsrum.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 23 januari 2006 antogs parkprogram för Stockholm. I beslutet ingår ett uppdrag till samtliga stadsdelsnämnder att senast före utgången av 2007 utarbeta lokala parkplaner; planer för utveckling och för skötsel av samtliga parktyper i respektive stadsdel.

Underlagen för sådana parkplaner är många. Ett grunddokument är den s.k. grönkartan för hela staden med en sociotopkarta – en beskrivning över hur och av vilka olika parktyper nyttjas. Arbetet kan bedrivas enligt en modell som har använts i delar av Spånga-Tensta stadsdelsområde.

För Kungsholmens del finns ytterligare en hel del material, särskilt med avseende på hur förskolebarn och skolungdomar använder parkerna, vilka områden de utnyttjar och vilka ställen de undviker, bl.a. för att de är otrygga.

I arbetet med en parkplan är trygghetsfrågorna självfallet centrala. Förvaltningen anser att det är i detta sammanhang frågorna bäst belyses. Under vårvintern inleder förvaltningen arbetet med parkplanen och kommer i olika sammanhang att engagera såväl stadsdelsnämnden som många andra grupper i närsamhället.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att trygghetsvandringar är en bra metod för att identifiera otrygga platser/stråk och formulera åtgärder till förbättringar. Förvaltningen initierade och organiserade två vandringar i Bagarmossen under 2005. Deltog gjorde boende, fastighetsägare, polis och tjänstemän med ansvar för bl.a. belysning, renhållning och parkskötsel. Vandringarna har resulterat i att förbättringsåtgärder har genomförts, t.ex. slyröjning och ny armatur. Förvaltningen planerar nya vandringar under 2006.

Förvaltningen anser att det är bra att en handbok tas fram. Det kan vara ett bra stöd för de förvaltningar som vill komma igång med trygghetsvandringar.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna och åbe-
ropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

I Skärholmen har vi organiserat trygghets/kvalitetsvandringar under de senaste fyra åren. Initiativet har oftast kommit vid de stadsdelsforum som vårt lokala brottsförebyggande råd ordnar i varje stadsdel en gång per termin. Deltagare i vandringarna har varierat men koordinatören för Skärholmens brottsförebyggande råd och personal från förvaltningens enhet för stadsmiljö deltar alltid, ofta någon från bostadsföretagen och alltid några medborgare. Bostadsbolagen gör också vid behov egna vandringar i sina områden vid behov tillsammans med sina hyresgäster.

Det är viktigt att vandringarna görs på ett genomtänkt och strukturerat sätt så att förbättringar kan planeras och genomföras så snart som möjligt. Då är en manual till stor hjälp. Den manual som Göteborgs stad har utarbetat kan användas som utgångspunkt.